

درس شانزدهم: وقتی بوعلی، کودک بود

درس هفدهم: کار و تلاش

فصل ششم

عالم

درس شانزدهم

وقتی بوعلی، کودک بود

املا و دانش زبانی

۱ بندهایی را که کلمه‌های زیر در آنها به کار رفته است، بنویسید.

دل خوشی

شوق

حفظ

لطف

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۲ با توجه به متن درس کلمه‌های خواسته شده را پیدا کنید.

									کلمه‌ای نه حرفی که پنجمین حرف آن «آ» باشد.
									کلمه‌ای هشت حرفی که حرف دوم و هشتم آن «ی» باشد.
									کلمه‌ای هفت حرفی که حرف اول آن «ح» باشد.
									کلمه‌ای شش حرفی که بین دو قسمت آن «و» باشد.
									کلمه‌ای پنج حرفی که آخر آن «ز» باشد.

۳ در جدول زیر، مانند نمونه، مثال‌هایی از نگاه کردن و خوب دیدن بنویسید.

خوب دیدن	نگاه کردن
دیدن یک شیء خاص مانند ماشین در خیابان	نگاه کردن از پنجره به بیرون
.....	.....
.....	.....
.....	.....

الف) به جمله‌های زیر، توجه کنید.

می‌خواستم بگویم **که** از این پس، من دیگر توانایی و فرصت ندارم **که** به حسین چیزی بیاموزم.

هر بیماری و دردی دوره‌ای دارد **که** باید بگذرد.

کلمه‌ی مشخص شده، یکی دیگر از کلمه‌هایی است که دو جمله را به یکدیگر ربط می‌دهد.

ب) متن زیر را با «**که**»، «**تا**»، «**و**» و «**اما**» کامل کنید.

تجّار پیری بود ..... می‌خواست بازنشسته شود. او به کارفرمایش گفت
 ..... می‌خواهد ساختن خانه را رها کند ..... از زندگی بی‌دغدغه در
 کنار خانواده اش لذت ببرد. کارفرما از اینکه دید کارگر خوش می‌خواهد کار را ترک کند، ناراحت
 شد. او از تجّار پیر خواست ..... به عنوان آخرین کار، تنها یک خانه‌ی دیگر بسازد.
 تجّار پیر قبول کرد؛ ..... کاملاً مشخص بود ..... دلش به این کار راضی
 نیست. او برای ساختن این خانه، از مصالح بسیار نامرغوبی استفاده کرد ..... با
 بی‌حوصلگی به ساختن خانه ادامه داد.
 وقتی کار به پایان رسید، کارفرما برای واریسی خانه آمد. او کلید خانه را به تجّار داد .....
 گفت: «این خانه متعلق به توست. این هدیه‌ای است از طرف من برای تو».
 تجّار یکّه خورد. مایه‌ی تأسّف بود! اگر می‌دانست ..... خانه‌ای برای خودش
 می‌سازد، حتماً کارش را به گونه‌ای دیگر انجام می‌داد.

با استفاده از کتاب‌ها و منابع مناسب، درباره‌ی یکی از موضوع‌های زیر، تحقیق کنید و به صورت گزارشی بنویسید.

پیشگیری از بیماری ■ منابع آب آشامیدنی ■ نقش دانشمندان در زندگی انسان

موضوع:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

توجه: موضوع را انتخاب کنید.

منابع مربوط به آن را شناسایی و تهیه کنید.

اطلاعات مناسب را یادداشت برداری کنید.

یادداشت‌ها را مرتب کنید و در نوشته‌ی خود از آنها استفاده کنید.

منابع مورد استفاده را به طور دقیق، معرفی کنید (نام نویسنده، ناشر، ...)

درس هفدهم

کار و تلاش

املا و واژه‌آموزی

با توجه به متن درس، جدول‌ها را با واژه‌هایی که دارای نشانه‌های زیر هستند، کامل کنید.

ق	غ

ه	ح

ذ	ز

ص	س

کلمه‌های زیر را مانند نمونه دسته‌بندی کنید: ناظر، نظارت

تجسس ■ عاقل ■ تدبیر ■ فناعت ■ اجسام ■ عقل ■ مدبّر ■ جسم ■ معقول ■ تدابیر ■ قانع ■ مجسم

↓ ↓ ↓ ↓

مانند نمونه واژه‌های جمله‌های زیر را مرتب کنید.

این بار گران را بیهوده مکش	←	مکش بیهوده این بار گران را
	←	ز مور آموز رسم بردباری
	←	بکوش اندر بهار زندگانی
	←	بخور در سفره‌ی ما، هر چه خواهی

به کلمه‌های زیر، دقت کنید:

اگر تو را	←	گرت	راه	←	ره
-----------	---	-----	-----	---	----

اکنون شما شکل کامل شده‌ی واژه‌های زیر را بنویسید.

.....	←	کای	.....	←	گه
.....	←	وزان	.....	←	بُد
.....	←	بُرون	.....	←	کز

در برخی از متن‌ها و شعرها به دلیل آهنگ متن و همچنین زیبایی آن، کلمه‌ها به صورت کوتاه شده (مخفف)، نوشته می‌شوند.

با توجه به متن درس «کار و تلاش» جدول زیر را کامل کنید.

	یک بیت که لحن خبری دارد.
	یک بیت که لحن پرسشی دارد.
	یک بیت که علامت « ، » دارد.
	یک بیت که دو جمله با نشانه‌ی ربط «که» به هم متصل شده باشند.

با توجه به آموخته‌های درس، داستان شعر « کار و تلاش » را به نثر ساده، بنویسید.

موضوع:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

توجه: در تبدیل کردن شعر به قصه، نکات زیر را، رعایت کنید.

🌸 موضوع اصلی شعر و شخصیت‌های داستان را حفظ کنید؛

🌸 زمان و مکان، رویدادها را بیان کنید؛

🌸 در بیان رویدادها، جزئیات را دقیق بنویسید؛

🌸 برای داستان، شروع و پایان مناسبی بنویسید؛

🌸 از تخیل، برای جذابیت داستان، استفاده کنید؛

🌸 نام مناسبی برای داستان، انتخاب کنید؛

🌸 از نشانه‌های مناسب نگارشی، استفاده کنید.

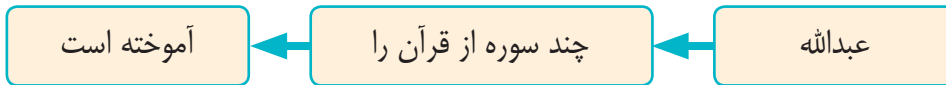
از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

خدایا یک نفس آوازا آوازا دلم را زنده کن اعجازا اعجازا

بیا بال و پر ما را بیاموز به قدریک نفس پروازا پروازا

مانند نمونه، نمودار مربوط به هر جمله را رسم کنید.

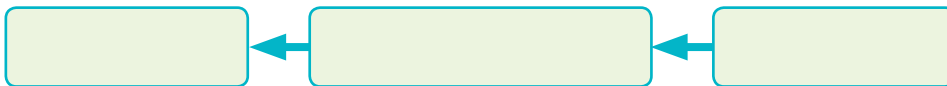
جمله: عبدالله چند سوره از قرآن را آموخته است.

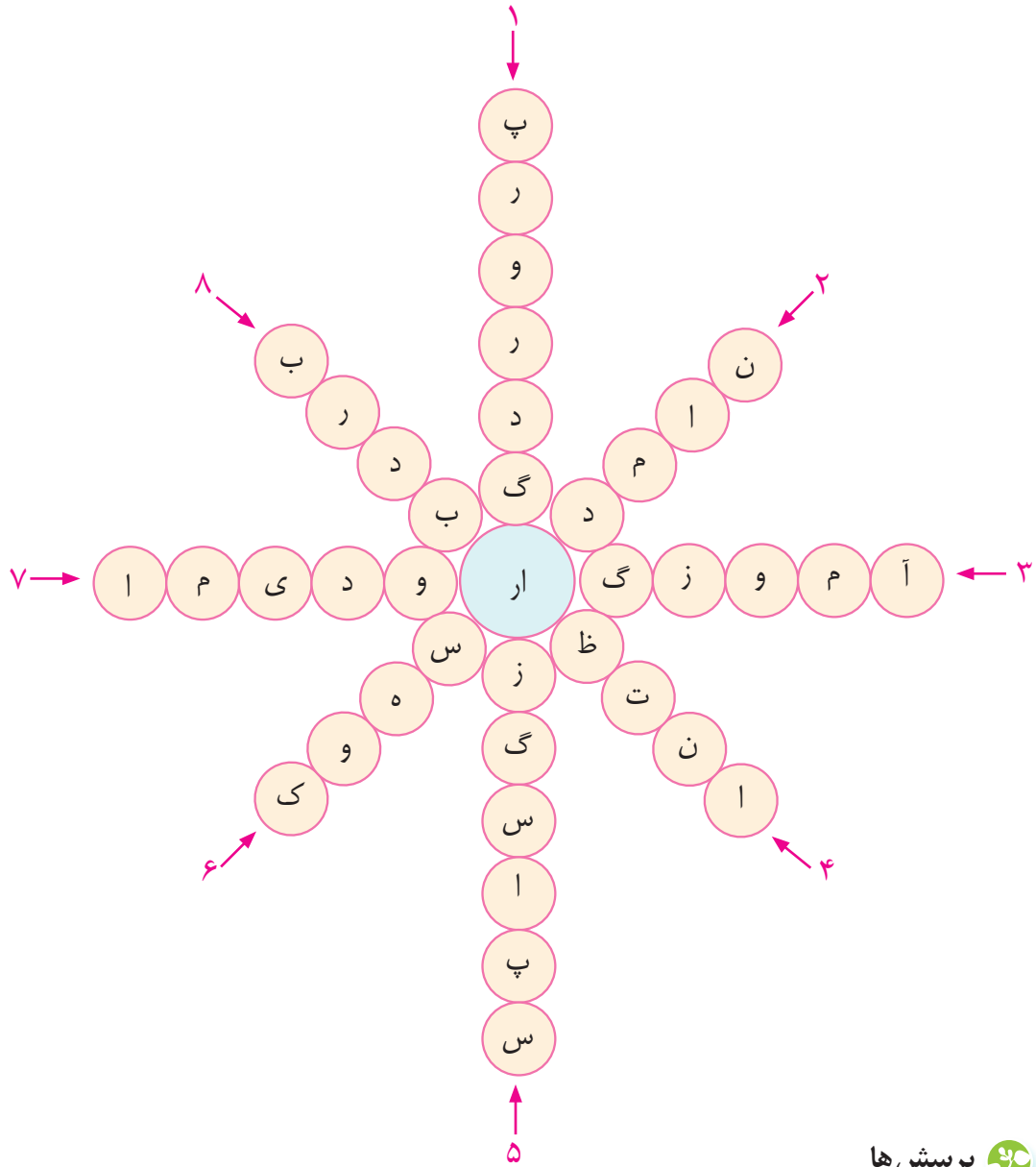
جمله: جوانی آرزوی رفتن به خانه‌ی کعبه را در سر داشت.

جمله: پدر و مادرم شوق آموختن را در من به وجود آوردند.

برای واژه‌های داخل جدول، پرسش‌های مناسب بنویسید.

پرسش‌ها

.....

.....

..... ٤

..... ٣

..... ٥

..... ٦

..... ٧

..... ٨

دوست داری بهتر و بیشتر یاد بگیری؟

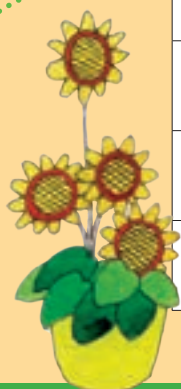
فهرستی از کتاب‌ها و رسانه‌های آموزشی
مناسب، برای پایه‌ی پنجم ابتدایی

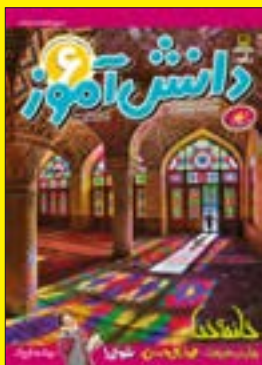
ردیف	عنوان	پدیدآورنده	ناشر	سال انتشار
علوم تجربی				
۱	بدن انسان	پنی اسمیت؛ حسین الوندی	محراب قلم	۱۳۹۰
۲	در سیاره‌ی ما چه خبر است؟	جان جاونا؛ هایده کروی	شرکت انتشارات فنی ایران	۱۳۹۰
۳	مجموعه کتاب‌های ماشین‌های بسیار مفید: اهرم‌ها/ پیچ‌ها/ سطح‌های شیب‌دار و گوه‌ها/ چرخ‌ها/ قرقره‌ها	کریس آکسلید؛ احسان کاظمی و حمیدرضا غلامرضایی	نسل نواندیش	۱۳۹۰
فارسی				
۱	۱۰ قصه‌ی تصویری از هزار و یک شب	حسین فتاحی	قدیانی	۱۳۹۱
۲	خانه‌ی اسرارآمیز ۸: ملاقات با ضحاک ماردوش	بهروز وائقی	ابوعطا	۱۳۹۱
۳	قصه‌های تصویری از بوستان: جوان بخشنده	مژگان شیخی	قدیانی	۱۳۹۰
۴	قصه‌های تصویری از شاهنامه: رستم و کوه سپند	حسین فتاحی	قدیانی	۱۳۹۰
۵	قصه‌های شاهنامه: آرش کمانگیر، زال و سیمرغ، رستم و سهراب، کاوه آهنگر، هفت‌خان رستم	مازیار بغلانی	برف	۱۳۹۱
۶	تدبیر شیر	کی‌شیوکومار؛ مهران محبوبی	آبشن	۱۳۹۰

ردیف	عنوان	پدیدآورنده	ناشر	سال انتشار
مطالعات اجتماعی				
۱	اطلس بچه‌ها	جیسون پیچ؛ ناصر جعفرزاده و فاطمه محمدی	ضریح آفتاب	۱۳۹۰
۲	روز زمین پاک	امیلی سالیانجر؛ آرام وحیدی	شرکت انتشارات فنی ایران	۱۳۹۰
۳	سبز شدن چه آسان: کارهای ساده‌ای که می‌توانید برای حفاظت از زمین انجام دهید	الی اورایان؛ گلی افجه‌ای	شرکت انتشارات فنی ایران	۱۳۹۱
۴	فکر می‌کنید چرا کشورها پرچم‌هایشان را برافراشته می‌کنند و سؤال‌های دیگری درباره‌ی مردم و مکان‌ها	فیلیپ استیل؛ سمیه کریم دادیان	عروج اندیشه	۱۳۹۰
۵	مجموعه‌ای برای ورود بچه‌ها به دنیای بزرگ‌ها: تبلیغات/ سیاست/ خطر‌ها	آلکسیا دلریو و سوفی دوامانتون؛ رویا خویی	محراب قلم	۱۳۹۱
هدیه‌های آسمان				
۱	از این خونه به اون خونه؛ تفسیر زیبایی مفهوم مرگ برای بچه‌ها با نگاهی به دین و روانشناسی	غلامرضا حیدری ابهری	قدیانی	۱۳۹۲
۲	زندگی مصور امام خمینی: آغازگر فریاد/ فصل دانایی/ دور از وطن	محمد اجاقي	مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(س)، مؤسسه چاپ و نشر عروج	۱۳۹۱
۳	قصه‌های شیرین از زندگی معصومین	مسلم ناصری	به نشر	۱۳۹۰
۴	من نماز را دوست دارم: آموزش شیرین نماز به کودکان	ناصر نادری	ذکر	۱۳۹۰
مهارت‌های زندگی				
۱	دهانی که حرف بد می‌زد. دهانی که بوی بد می‌داد	طوبا اورنگ	مؤسسه فرهنگی هنری اورنگ‌آفرین	۱۳۹۲
۲	چرا مهمه از طبیعت محافظت کنیم؟/ چرا مهمه بازیافت کنیم؟/ چرا مهمه در مصرف انرژی صرفه‌جویی کنیم؟/ چرا مهمه در مصرف آب صرفه‌جویی کنیم؟	جن گرین؛ عارفه حاجی‌باقری امیری و میترا غازیانی	مهر میترا	۱۳۹۲
۳	چی باعث می‌شود که تو سرفه کنی، عطسه کنی، سسکه کنی، آروغ بزنی، چشمک بزنی، خمیازه بکشی، عرق کنی و بلرزی؟	جین استانگل؛ شیما خلف‌بیگی	تیمورزاده/ طبیب	۱۳۹۳
۴	عادت‌های بد دارم	دان هیبنر؛ حسین مسنن فارسی	گام	۱۳۹۲
۵	مهارت‌های اجتماعی در کودکان: کلمه‌ها برای اذیت کردن نیستند! دست‌ها برای زدن نیستند!	الیزابت وردریک و مارتین آگاسی؛ افسانه طباطبایی	چکه/ شهر قلم	۱۳۹۰

ردیف	عنوان	پدید آورنده	ناشر	سال انتشار
هنر				
۱	کاغذبازی (دایرة المعارف کاغذ و تا)	جلال وزیرى	کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	۱۳۹۲
۲	مشق نیکو: آموزش و تمرین خط تحریری تمام رده‌های سنی (جلد ۱، ۲ و ۳)	عادلہ سلیمانی	مشق نیکو	۱۳۹۲
۳	نمایشنامه‌های آسان: مادرها مهربون اند/ وقتی ماهی غرق می‌شود	حسن دولت‌آبادی	سوره مهر	۱۳۹۱
۴	۳۶۵ شیوه خلاق در هنر و کاردستی با دور ریختنی‌ها: نقاشی، چاپ، تکه‌چسبانی، اشکال برجسته و جعبه، صورتک و آدمک، کارت پستال و شابلون	فیونا وات؛ نازنین نجفیان	قدیانی	۱۳۹۲
۵	جادوی کاغذ (جلد ۱ تا ۵)	یوکیو کوروساوا؛ محمد یعقوبیان	پیام آزادی	۱۳۹۰
کتاب‌های مرجع				
۱	فرهنگ ریاضی مدرسه	شهرناز بخشعلی‌زاده	محراب قلم	۱۳۹۰
۲	آداب معاشرت	فرانسواز دوگیبرت؛ رویا خوبی	محراب قلم	۱۳۹۰
۳	دایرة المعارف اطلس برای کودکان	آنیتا گانری؛ کوروش امیری‌نیا و مهدی چوبینه	محراب قلم	۱۳۹۰
۴	دنیای شگفت‌انگیز	آنیتا گانری و کریس آکسلید؛ حسین دانشفر و دیگران	محراب قلم	۱۳۹۰
۵	طبیعت	کارولین بینگام و بن مورگان؛ حسین الوندی	محراب قلم	۱۳۹۰
کار و فناوری				
۱	مبانی و ویندوز ۱ و ۲ به همراه کتاب کار/ کتاب نرم‌افزار ارائه مطلب ۲۰۰۷ (Power point) به همراه کتاب کار/ نرم‌افزار نقاشی (Paint) به همراه کتاب کار/ نرم‌افزار واژه‌پرداز (ورد ۲۰۰۷) به همراه کتاب کار	سعیده مفیدی‌نسب	روشنفکران راه فردا	۱۳۹۳
داستان				
۱	۳۶۶ قصه تصویری برای روزهای سال	فروزنده خداجو و دیگران	قدیانی	۱۳۹۳
۲	زندگی‌نامه اهل بیت (ع)	ابراهیم حسن‌بیگی و دیگران	مدرسه	۱۳۹۲
۳	مجموعه داستان‌های مهربانی	پروین علی‌پور	مدرسه	۱۳۹۱
۴	سیبیل بابات می‌چرخه	ناصر کشاورز	زعفران	۱۳۹۱
۵	مجموعه قصه‌های الکی پلکی	شکوه قاسم‌نیا و دیگران	پیدایش	۱۳۹۲

ردیف	عنوان	پدیدآورنده	ناشر	سال انتشار
۶	مجموعه قصه‌های بهشتی	سوسن طاق‌دیس و دیگران	مدرسه	۱۳۹۱
۷	آب آرام و دوستانش	جان ج ماث؛ شهاب‌الدین عباسی	مهاجر	۱۳۹۱
۸	تک و تنها توی دنیای به این بزرگی	اولف نیلسون؛ فریده خرمی	آفرینگان	۱۳۹۱
۹	دماغ گنده‌ها	تری جونز؛ امیرمهدی حقیقت	چکه	۱۳۹۲
۱۰	سلطان ببین و بگو	ابی کلین؛ شهلا انتظاریان	هیرمند	۱۳۹۱
۱۱	سنجاب‌های آتش‌پاره به جنوب می‌روند	آدام رابین؛ محبوبه نجف‌خانی	زعفران	۱۳۹۲
۱۲	صدمین روز مدرسه/ دردسر بوقلمون روز شکرگزاری	ابی کلین؛ شهلا انتظاریان	هیرمند	۱۳۹۲
۱۳	فلیکس به کشف کره‌ی زمین می‌رود/ فلیکس و ماجرای چمدان پرنده/ فلیکس به سیرک می‌رود/ نامه‌های فلیکس: خرگوش کوچولو به سفر دور دنیا می‌رود	آنت لنگن؛ محبوبه نجف‌خانی	زعفران	۱۳۹۲
۱۴	ماروین نارنجی و شاهزاده گمشده/ ماروین نارنجی و سؤال عجیب/ ماروین نارنجی و تپه مرگ/ ماروین نارنجی و خانه خانم معلم/ ماروین نارنجی و کبک پرنده	لوئیس سکر؛ راحله پوراآذر	منظومه خرد	۱۳۹۱
۱۵	مدرسه کنار جاده عجیب و غریب می‌شود/ مدرسه کنار جاده واقعا وجود دارد	لوئیس سکر؛ راحله پوراآذر و فریبا اقدامی	منظومه خرد	۱۳۹۱

ماهنامه‌ی رشد دانش آموز

- برای دانش آموزان پایه‌های چهارم، پنجم و ششم ابتدایی
- با مطالبی جذاب و خواندنی
- با این مجله به خواندن علاقه‌مند می‌شوی؛ چیزهای بیشتری یاد می‌گیری؛ و همه چیز را بهتر می‌آموزی.
- تو می‌توانی مجله‌ی رشد دانش آموز را از مدرسه‌ی خودت تهیه کنی.

سخنی با مربیان و والدین

- ◀ کتاب‌نامه‌ی رشد عنوان فهرستی از کتاب‌های مناسب و استاندارد دوره‌های تحصیلی است که هر سال از سوی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی منتشر و در آن تازه‌ترین کتاب‌های آموزشی و تربیتی به دانش آموزان، معلمان، مدیران، مربیان، کارشناسان و خانواده‌ها معرفی می‌شوند.
- ◀ کتاب‌نامه‌های رشد، معمولاً کتاب‌های خود را به تفکیک دوره‌های تحصیلی منتشر می‌کنند. در معرفی هر کتاب، علاوه بر اطلاعات شناسنامه‌ای کتاب، چکیده‌ای از آن آمده است تا معلمان و والدین محترم تصویر دقیق‌تری از کتاب داشته باشند.
- ◀ دسترسی به متن کتاب‌نامه‌های رشد و فهرست کتاب‌های مناسب، از طریق اینترنت نیز میسر است. برای این کار می‌توانید به وبگاه «سامان کتاب» <http://samanketab.roshdmag.ir> وارد شوید و کتاب دلخواهتان را جست‌وجو کنید.

در صورت تمایل به تهیه‌ی کتاب‌ها، علاوه بر ناشر کتاب، می‌توانید از طریق شماره تلفن ۰۳۲۴-۸۸۸۰۰ یا "پخش مدرسه" تماس بگیرید یا از طریق فروشگاه اینترنتی این مؤسسه به نشانی www.en.madreseh.ir کتاب دلخواهتان را سفارش دهید.